

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ	
ИНСТИТУТ ЗА ИСТОРИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	
Изходящ №	дата ..... 201 г.
Входящ № 651	дата 19.11.2019
София 1113, Бул. Шипченски проход № 52, бл. 17 Тел.: 02/ 870 20 00; факс: 02/ 870 21 01	

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.и.н. Манчо Ангелов Веков (ИИСТИ-БАН)

по конкурса за академичната длъжност „професор”, обявен в ДВ, бр. 66 от 20.08.2019 г.
от Института за исторически изследвания при БАН

Единствен кандидат в конкурса е доц. д.ист.н. Пенка Пейковска от Института за исторически изследвания при БАН. Комисията, проверила документите на кандидата, не е установила пропуски или нередности по смисъла на ЗРАСРБ и правилниците за неговото приложение и кандидатът е допуснат до участие в конкурса.

Това становище е изготвено в съответствие с представената научна продукция, учебна и административна дейност на кандидата и с изискванията за придобиване на академичната длъжност „професор”.

Доц. д.ист.н. П. Пейковска е придобила научната степен „КАНДИДАТ НА ИСТОРИЧЕСКИТЕ НАУКИ” (заменена по силата на ЗВО от 27.12.1995 г. с образователна и научна степен „доктор”) през 1995 г. след защитата на дисертация на тема „Документи от личен произход за българо-унгарските културни взаимоотношения 1879–1941 г. Извороведски анализ”. Званието „ДОЦЕНТ” е получила през 2014 г. по шифър 05.03.21. „Документалистика, архивистика, палеография, вкл. историография и източникознание” като е защитила хабилитационен труд на тема „Българските общности в Унгария през XIX–XX в. Миграции и историко-демографска характеристика”. Тя има общ трудов стаж като изследовател в Института 20 години, от които 5 години и 10 месеца като доцент. В допълнение доц. Пейковска има стаж от 18 години като хоноруван преподавател в Софийски университет (ФКНФ, специалност „Унгарска филология”), където досега е водила 3 задължителни лекционни курса, 2 спецкурса и множество упражнения. В края на 2015 г. доц. Пейковска е придобила научната степен „ДОКТОР НА НАУКИТЕ” по документалистика, архивистика, палеография, вкл. историография и източникознание след защита на дисертационен труд на тема „Миграции от Австро-Унгария и Русия към България (средата на 60-те години на XIX в. – средата на 30-те години на XX в.). Историко-демографски аспекти”.

От общо 112 научни труда, регистрирани в НАЦИД, кандидатът е представил 36 за участие за настоящия конкурс, които в базата от данни на НАЦИД не фигурират като участвали в предишни процедури: 2 монографии, 1 книга със заявено авторство, съставителство и научна редакция, 1 енциклопедия в съавторство, 1 сборник – съставителство и научна редакция, 13 студии и 8 статии. Прави впечатление, че повече

от половината статии и студии са обнародвани на чужди езици в престижни български и чуждестранни научни списания (12 от тях, 57%), а останалите – в други, тематични сборници. Половината от всички представени за участие в конкурса публикации са обнародвани след заемане на академичната длъжност „доцент“ (2014 г.).

Представена е справка за участие в общо 52 конференции, от които: 34 международни и 18 национални, от тях – 14 след конкурса за доцент и 16 организирани от самия кандидат. Кандидатът е участвал в 9 международни проекта (от които 1 е ръководил, а на останалите е бил координатор), в 1 чуждестранен и 7 национални проекта; бил е научен ръководител на трима успешно защитили дипломанти.

Доц. д.и.н. П. Пейковска участва в обявения конкурс с основен монографичен хабилитационен труд на тема „Демографски аспекти на миграциите в България, 1912–1944 г.“ в обем от 350 с., отпечатан през 2019 г., който бе предварително обсъден в Секцията през м. юни. В тематично отношение трудът представлява нейно ново и различно от досегашните ѝ разработки изследване, основано на анализа на невлизали в научен оборот извори, някои от тях издирени от самата нея в български и чуждестранни библиотеки и архивохранилища (сред последните – унгарски и словашки). Що се отнася до приложените подходи и методи на изследване, тя е утвърден специалист. Кандидатската ѝ дисертация (успешно защитена през 1994 г. в Института за исторически изследвания при БАН, секция „Помощни исторически науки и информатика“) е посветена на документите от личен произход като извор за българо-унгарските културни взаимоотношения през 1878–1941 г. и представлява извороведски анализ на тези документи. Доколкото ми е известно през 1998 г. специализира в Националната статистическа служба на Унгария и в Института по история при Унгарската академия на науките по въпросите на миграциите, диаспорите и идентичността, след което в разработките ѝ намират широко приложение количествените методи на изследване в комбинация с извороведските прийоми. Откриваме ги също в хабилитационния труд на П. Пейковска за доцентура на тема „Българските общности в Унгария през XIX–XX в. Миграции и историко-демографска характеристика“ (2014 г.) и в успешно защитения през 2015 г. голям докторат за миграциите от Австро-Унгария и Русия към България от средата на 60-те години на XIX в. до средата на 30-те години на XX в.

Трудът се състои от три части, посветени съответно външната/международната и на вътрешната миграция, и на тяхната свързаност с друг типичен демографски процес – урбанизацията. Актуалността му е безспорна и се определя от неговия обхват, цел,

структура, съдържание и методология. Съдържателно той е разработен в съответствие с разпоредбите на ЗРАСРБ, тъй като е посветен на актуална и обществено значима проблематика, отговаряща на професионалното направление на секция ПИНИ, и съдържа теоретични обобщения на ясно формулирани научни проблеми в областта на историческата демография на България, количествените и извороведските методи на изследване. Съдържащите се в него научни постижения са представени в отделна справка и се заключават в това, че той представлява първият обобщаващ историко-демографски труд за развитието на миграциите у нас по време на войните и през междувоенния период. За пръв път преброяванията на населението и текущата демографска статистика се използват като извори за измерването на миграционните процеси в България през изучавания период. В частта за урбанизацията по отношение на България за пръв път се прилага новия метод за измерването ѝ, а именно чрез отчитането на растежа на градското население и сравняването му с растежа на селското население. Сред позитивите на разработката е това, че използваните статистически данни са „разгърнати“ в 7 графики, 20 картосхеми и 47 таблици, които са интегрална част от текста, онагледяват го и го допълват и са „изработени“ от самия автор. Сложната историко-демографска материя – по-близка до математиката, отколкото до историческата наука, е поднесена четивно и разбираемо.

Останалата част от научната продукция, с която доц. д.ист.н. П. Пейковска участва в конкурса, говори за траен и задълбочен авторски интерес в областта на историческата демография и нейните извори и проучвания по различни аспекти на миграционната история на България и Европа.

Представените за рецензиране материали по конкурса не само удовлетворяват, но изначително надвишават минималните изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 2.2. История и археология, научна специалност „Документалистика, архивистика, палеогеография, включително историография и изворознание“ („Демографски аспекти на миграциите на населението в България при Третата българска държава“), ЗАСРБ, Правилника за приложението му и Правилниците за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в БАН и в Института за исторически изследвания при БАН. Тематичната ориентация на трудовете е в рамките на специалността на обявения конкурс. Областта, в която са постигнати основните научни резултати е актуална и перспективна.

В заключение, с пълна убеденост бих искал да препоръчам на членовете на

Уважаемото Научното жури да гласуват за присъждането на академичното звание „професор“ на доц. д.ист.н. Пенка Иванова Пейковска по професионално направление 2.2. (История и археология).

20.11.2019 г.

Проф. д.ист.н. Манчо Веков